

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredbništvo — naročnino. Reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravnštvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanska ul. 6/L. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštine. Rokopisov ne vracamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Načrtnina znača za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že pisano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inseratni davek po sebe. Poš. ček. ur. 11.197.

Za naše neodrešene brate!

(Ob obletnici Rapalla, 10. novembra.)

Predavanje tov. Berceta »Utiši iz Juliske Krajine« pri Dolnjelendavskem društvu je bilo povod, da je Učiteljsko društvo za dolnjelendavski srez sklenilo poslati vsem narodno-obrambni društvom in vsem merodajnim državnim oblastim sledeče resolucije:

1. Učiteljsko društvo za dolnjelendavski okraj protestira, da se je oropalo naše avtohtono slovensko prebivalstvo v vseh zasedenih ozemljih najprimitivnejše pravice, ki mu gre po prirodnem narodnem pravu in tudi po določilih verskega miru, namreč pravica, da se poučuje slovenska deca v Italiji, v Avstriji in v Madžarski izključno le v materinščini.

Te pravice ne krati naša država noben narodni manjšini, bivajoči v kraljevini SHS.

Ze radi načela reciprocitete bi morale navedene države upoštevati zahtevo celokupnega jugoslovenskega naroda po pouku slovenske dece v materinem jeziku.

2. Dokler se gazi to naše pravo od strani Italije, Avstrije, predvsem pa od strani Madžarske, mora vsak slovensko čuteči učitelj v Prekmurju zahtevati od naših oblasti, da napravijo skoraj že konec vsem koncesijam tukajšnjih madžarskih manjšini, ki nima nikake pravice do minoritetne zaščite, kajti pretežnji del te manjšine je slovanskega porekla, ki mu je bila v teku zadnjih 100 let ugrabljena slovenska govorica; ostali del pa so na-

selile madžarske oblasti in njeni mentorji: madžarski grofje in baroni.

3. Vsji zborovalci brez izjeme prosijo merodajne oblasti, zlasti ministrstvo zunanjih zadev in naša narodno-obrambna društva, da posvetijo vso pozornost varstvu naših v tujini prisiljeno živečih narodnih manjšin, osobito varstvu naše jugoslovenske manjšine na Madžarskem med Rabo in Donavo, kjer že iz cerkve izginja slovenski, oziroma hravatski jezik.

4. Narodno-obrambna društva naj poskrbe, da se vzbudi in ohrani narodna zavest tudi v tem najbolj zapuščenem in najbednejšem delu naših narodnih manjšin.

Zanimati naj se skuša zanih vsa jugoslovenska in svetovna javnost potom brošur in lepkov kot odgovor na delovanje zastopnikov naših tujerodnih, v Jugoslaviji živečih manjšin ter madžarskih propagandistov v tu in inozemstvu.

5. Sledi načel: »V edinstvu je moč«, naj se vsa narodno-obrambna društva združijo v eno mogočno, vse stranke in sloje obsegajoče društvo. Če bi to ne bilo mogoče, naj se ustani skupni akcijski odbor.

6. Dolžnost narodne države je, da podpira vsa narodno-obrambna društva, gmotno in moralno.

Ministrstvo vrnjanih zadev naj bi stalo z njimi v stalnih stikih, da primereno podpre njih delovanje.

se zadnje čase pojavlja veliko pomanjkanje kvalificiranega učiteljstva. Vlada tudi nima namena ustvarjati duševni proletarijat. Po statističnih podatkih, ki jih ima prosvetno ministrstvo na razpolago, je danes na naših visokih šolah vpisanih 12.000 visokošolcev. Že iz tega je jasno, da število dijašta ni v nikakem pravem razmerju s prosvetnimi prililkami v naši kraljevini.

Razmere v Bosni-Hercegovini.

Pop Matej Popović je v imenu bosanskih radikalov očrtal slabe prosvetne razmere v Bosni in Hercegovini. Omenil je, da odpadejo na eno osnovno šolo v Srbiji 1604 prebivalci, na Hrvatskem 1643, v Sloveniji 1213, v Dalmaciji 1148, v Črni gori 1580 in v Bosni 3144. Zahteval je, da se mora prosveta v Bosni in Hercegovini dvigniti.

Posebna komisija za smotreno prosvetno politiko.

V istem smislu so govorili dalje še mnogi poslanci, na kar je klub izvolil posebno šestčlansko komisijo, ki ima izdelati poseben načrt za prosvetno politiko.

Za enotno srednjo šolo.

Ranko Trifunović je govoril splošno o prosvetni politiki. Petar Ivanišević pa pledira za čim večje število nižjih gimnazij, ker dajejo one splošno izobrazbo in služijo v izpopolnitve poduka v osnovnih šolah.

Posebno naj se skrbi za učiteljsko izobrazbo.

Posebno pozornost je treba posvetiti učiteljiščem, ker ni dobrih šol brez dobrih učiteljev. Dalje je Ivanišević pri-

poročal, da se na filozofski fakulteti osnuje pedagoški oddelek. Treba je povišati stipendije slušateljem filozofske fakultete.

Učitelji naj bodo kulturni in prosvetni delavci in ne političarji.

Ljuba Jovanović je mnenja, da se morajo učitelji bolj brigati za šolo, kakor za politiko. Učitelji morajo biti kulturni in nacionalni voditelji v vasi. Širiti morajo le prosveto med narodom, kakor je bilo v predvojni Srbiji. Zaločno je, da se nahaja med učitelji toliko komunistov. Učitelji morajo biti trdna opora države. Marsikje je narod mnogo večji nacionalist, kakor so mladi učitelji.

Za strokovne šole.

Pravi, da se morajo gimnazije z majhnim številom učencev zapreti in otvoriti strokovne šole. V Bosni naj se organizirajo občine, ki naj sezidajo šole. V vsaki vasi mora biti šola. Dokler se to ne zgodi, naj se ne ukinje učiteljišča. Vse šole, razen vojnih, železniških in finančnih, naj pripadejo prosvetnemu ministru.

Nekaj številk.

Minister g. Vukičević poroča, da je v južni Srbiji praznili samo 18 učiteljskih mest. Po natančnih podatkih se je privabilo na beograjski univerzi v izpit: na filozofski fakulteti 322 slušateljev, na pravni 1080, na tehnični 750, na medicinski 1559 in poljedelski 346. V južni Srbiji je bilo ukinjenih 24 oddelkov, ki so šteli skupaj 29 učencev.

Naša državna prosvetna politika.

Ob veliki udeležbi je klub Narodne Radikalne Stranke v Beogradu v preteklih dneh razpravljal o državni prosvetni politiki. Živalna razprava se je razvila o vprašanju glede odprave gimnazijskih razredov in drugih šol v naši državi.

Zatvarjanje srednjih šol.

Vlada namerava omejiti število gimnazij iz stvarnega razloga, da se ne bi po nepotrebni ustvarjal duševni proletarijat.

Razmere v Južni Srbiji.

Posl. Cirković, zastopnik Južne Srbije, je v daljšem govoru razpravljal o

bednih prosvetnih razmerah južnih naših krajev, ki so bili mnogo let pod bolgarskim, turškim, grškim in končno našim vplivom. Govornik je zahteval, da se šole v Južni Srbiji ne smejo zapreti, ampak da se po možnosti otvorijo še nove, ker je treba pridobiti narod za ujetinjeno državo potom prosvete.

Ustvarjanje duševnega proletarijata.

Prosvetni minister Velja Vukičević je odgovoril na razne kritične pripombe ter zatrjeval, da je bilo prosvetno ministrstvo primorano zapreti več gimnazijskih razredov, ker se ni javilo zadostno število učencev. Omeniti mora tudi, da

Ovom knjigom zavrsava Turić prikaz svog prosvjetnog sistema i školskog rada, koji je posve originalan i udešen za nas i za naše prilike.

V Pariz.

(Dalje.)

Švico sem si predstavljal popolnoma drugače. Vedno sem mislil, da je tam samo skalovje, sneg in led. Tako so nas pa skozi ob progi do Lausana pozdravljali krasno obdelani in urejeni vignograji in nasadi mareic, breskev in drugega najlepšega sadja. Žal smo prehitro zdrknili mimo kmetijske šole, ki je imela vse polno nadavod in drevesnic. Okoli vsake postaje je počelo najlepših hotelov za amerikanske in angleške goste, ker za druge je Švica predraga. Smuknili smo za par ur tudi v Ženevo, kjer nas je seveda zanimala palaca zvezne narodov. Jezero je prekrasko in ni čuda, če prihaja na njegovo obalo toliko tujcev. Nazaj na poti v Lausane smo se divili veličastnemu Mont Blancu, ki je bil popolnoma bel. Po večernji smo krenili zopet na pot in kmalu prestopili francosko mejo. Vožnja v francoskih vagonih je prav prijetna, ker so klopi tapecirane tudi v 3. razredu. Tudi spi se udobno na teh klopih, se-

veda če je mir, ki ga jaz pred Ančko nisem imel. Zjutraj smo se že bližali Parizu in včak se je polnil vedno bolj. Slednjič smo pa le zagledali naš cilj, hitro pospravili svojo prtljago in že smo obstali na pariškem kolodvoru pod velikanskimi lopami. Potniki se vsipajo iz vozov in množica zavalovi proti izhodu. Celi »vlaki« malih motornih vozil se pomikajo po kolodvorskih koridorih, natrpani z najražajnejšo potniško prtljago. Pred kolodvonom nas pričakujeta dva velikanska autobusa, ki nas sprejmeta in vso našo prtljago. Akademik Podnebšek nam je že preskrbel in nakazal stanovanja. Hitro smo v svojih sobah in čez čas je tudi že prtljaga za nami. Postelje so ogromno široke, tako, da je bilo nekaterih strah v njih. Informiramo se, kdaj se zapira zvečer hotel. Smeje nam novedo, da tega pri njih ni in da ključev ne potrebujemo. Pritisneš na gumb na vratih in odpre se sama od sebe in tudi zapro in zaklenejo. Torej notri gres lahko, ven ne moreš. V večji je drug gumb, na katerega pritisneš in razsvetli ti stopnjice za 3 minute, tako da komodno dospeš do svoje sobe, potem pa luč zopet avtomatično ugasne. Sobe veljajo od 7 Fr naprej z zajtrkom na dan, torej polovico ceneje kakor v Zagrebu ali Beogradu.

(Dalje prih.)

veda če je mir, ki ga jaz pred Ančko nisem imel. Zjutraj smo se že bližali Parizu in včak se je polnil vedno bolj. Slednjič smo pa le zagledali naš cilj, hitro pospravili svojo prtljago in že smo obstali na pariškem kolodvoru pod velikanskimi lopami. Potniki se vsipajo iz vozov in množica zavalovi proti izhodu. Celi »vlaki« malih motornih vozil se pomikajo po kolodvorskih koridorih, natrpani z najražajnejšo potniško prtljago. Pred kolodvonom nas pričakujeta dva velikanska autobusa, ki nas sprejmeta in vso našo prtljago. Akademik Podnebšek nam je že preskrbel in nakazal stanovanja. Hitro smo v svojih sobah in čez čas je tudi že prtljaga za nami. Postelje so ogromno široke, tako, da je bilo nekaterih strah v njih. Informiramo se, kdaj se zapira zvečer hotel. Smeje nam novedo, da tega pri njih ni in da ključev ne potrebujemo. Pritisneš na gumb na vratih in odpre se sama od sebe in tudi zapro in zaklenejo. Torej notri gres lahko, ven ne moreš. V večji je drug gumb, na katerega pritisneš in razsvetli ti stopnjice za 3 minute, tako da komodno dospeš do svoje sobe, potem pa luč zopet avtomatično ugasne. Sobe veljajo od 7 Fr naprej z zajtrkom na dan, torej polovico ceneje kakor v Zagrebu ali Beogradu.

† Gselman Anton.

Dne 29. oktobra smo spremili k večnemu počitku iz Vurberga pri Ptaju k Sv. Martinu pod Vurbergom preljubega tovariša Gselmana Antona, nadučitelja v pokoju.

Blagopokojnik je bil tovariš v pravem pomenu besede, kakoršnih pogrešamo posebno med mlajšim učiteljstvom. Ni nosil tovarištva in prijateljstva le na jeziku, nego globoko v svojem srcu. Izredno ljubezniv, dobrohoten in z vsakim človekom prijazen osvojil si ni le srca svojih tovarišev, ampak vseh poštencakov drugih stanov, zato je bil priljubljen osebnost ne le v svojem šolskem okolišu, ampak v vseh krajih, kjer je došel v družbo.

Vobče se je kazal poniznega in mirnega člena človeške družbe, a v stanovskih, narodnih in patriotskih zadevah je bil neustrašen in samozavesten.

V znatenje hvaležnosti za njegovo koristno delovanje v prid slovenskemu narodu in za ljubezni nastop med tovariši, prijatelji in znanci ga je spremila k večnemu počitku lepa množica domačinov, prijateljev in znancev iz okolice. Šolska mladina šentmartinske šole, kjer je blagopokojnik deloval približno 39 let, se je polnoštevilno udeležila pogreba in mu iz hvaležnih src poklonila lep venec in mnogoštevilne šopke cvetlic, a šolski

netom izašla knjiga dr. J. Turića dobiće se kod Uprave Knjižnice praktične pedagogije, Zagreb, Tvrnica 10 za 30 Din, poštom više 5 Din. Dobije se i u knjižarama.

Knjiga sadržaje: Najpogibeljniji neprijatelj pojedinca, države i naroda (mesto predgovora). Prvi dio: »Neki nedostaci današnje naše lične kulture« ima medu ostalima i ove članke: Metoda motrenja lične kulture u narodu. Čovjek i učenost. Nacionalna svijest. Patriotizam. Lična civilizacija i demokratizam. Kulturni demokratizam itd. — Drugi dio: »Neki elementi školom razvijene lične kulture« s deset članaka i medu njima: Naukom prosvijetljen razum. Organizacija tečevnog rada. Organizacija trgovine. Narod, Država itd. — Treći dio s 28 primjera učenikova rada, medu njima: Prva naša borba za obale Jadranskog mora. Naša trgovacka svjetska luka. Veliki župan Stevan Nemanja. Nišavska kotlina. Preživači. Volumen piramide. Iz zadnje bilance Trbovljanskih ugnjenika. Razvitak novog života. Primjer razvijanja računskega instinkta. Primjer budenja religijskog čuvstva.

Pošljite seznam prosvetnih društev, knjižnic in čitalnic v vašem kraju!

dati da imaju prava stupiti i na filozofski fakultet; da se zadrže selidbeni troškovi i za one učitelje-če koji stečajem dobiju drugo mesto; da se učiteljima doda 15% plate za punu penziju posle navršene 32 god. službe. Svi ovi zahtevi učitelja dostavljeni su posebno i pismeno g. Ministru na nadležnost.

Pomenuto je da treba izjednačiti učitelje sa učiteljicama u pogledu dodatka, našta je g. ministar primetio da im treba dati i jednak dužnosti i postavljati ih i za upravitelje (i za nadzornice doda je g. V. K. Petrović).

Odgovor g. ministra Vukičevića.

Na ovo je g. Ministar rekao: da će sva ova pitanja pažljivo proučiti i ista udovoljiti koliko se bude moglo izići na susret prema opštim potrebama zemlje. Za zakon o narodnim školama g. Ministar je rekao: da će stari projekat biti povučen iz skupštine i da će se izraditi nov i kao takav moraće prvenstveno proći kroz Ministarski Savet i po izlasku iz njega biće stavljen na rasmatranje Učit. Udrženje, da ga, eventualno, dopuni i učini svoje napomene. Ovo je prirodnji put, jer donošenje zakona o nar. školama zadire duboko i u sferu nadležnosti ostalih Ministerstava, zbog toga je potrebljeno da o njemu cela vlada da svoj sud.

Učiteljstvo in politika.

G. Vlada Petrović pominje tom prilikom, da se neki učitelji premestaju iz partijskih razloga. G. Ministar je na to odgovorio: **Morate tom prilikom dodati i to, da učitelji ostanu prvenstveno učitelji pa tek onda političari. Tada ih neće ni glava zaboleti. Ali nisu retki slučajevi, da im politika postane glavno, a škola spo-**

redno. To je nedozvoljeno. Ko hoče prvenstveno uspeh u politici taj mora da snosi i posledice toga rada.

Nadzorniki.

Tada se g. Petrović dotiče školskog nadzora, koga veli u stvari danas i nemamo, pa moli da ih kandiduje Učit. Udrženje jer ih bolje poznaje. G. Ministar na to primećuje; da nije samo to što nedostaje.

Prosvetni sistem.

U opšte ovih 7 godina posle ratnog rada, da se primetiti da u prosvetnoj politici **nije bilo sistema**. Primer: imamo 112 punih gimnazija u zemlji, 175 nižih srednjih škola i sve te škole sa 500 profesora. Tako je nastupila potreba da u nedostatku profesora rade: daci, apotekari, učitelji i d. Vaši drugovi zapali su u političku borbu svom snagom napuštajući školu i rad na prosvetnom polju. Gledeći koliko mi sile dozvoljavaju da ovo popravim, jer produžiti ovako značilo bi sršati u propast. Nisu retki slučajevi da daci sa maturom ne poznaju osnovna znanja jezika.

Hrvatsko vprašanje.

Najzad je g. Petrović napomenuo g. Ministru da je u našem učitelj. udruženju hrvatskog učiteljstva pa je obratio g. Ministru pažnju na to da se pojavljuje od jednog vrlo malog dela učiteljstva da oduzmu učitelj. Dom u Zagrebu. Moli da g. Ministar povede o tome računa i ne dozvoli da se većina učiteljstva izlaže i jednoj takvoj nepravdi.

Na kraju se g. Ministar sa svima oprostio i ovim je prijem završen.

»N. P.«

ERNEST ŠUŠTERŠIĆ:

Ročno in vzgojno delo na dež. razstavi v Kromeriju.

(Donesek k uvedbi rokotvornega pouka v naših šolah.)

(V »Češkem Učitelju« napisal J. Š.)

(Dalje.)

Problemi občega zemljepisa so bili pojasnjeni z modeli, ki so ponazorovali ploščenje zemeljske krogle, globus iz gline s pripadajočimi točkami, črtami in pasovi in s pripadajočo razliko osi od navpične smeri. Za lažje čitanje zemljepisa in poznanje terena so bile modelirane oblike gora in celi plastični zemljepisi ter situacijski načrti domače občine in okolice, večinoma kolektivno delo učencev.

Za računstvo so bila izgotovljena računalna iz raznih snovi (kroglice iz gline, iz ptičjih jagod in šipka) razne forme naštevanek in uteži. Seveda tudi niso manjkala dela dopolnjujoča uspešen pouk merstva in narisanja, n. pr. geometrična telesa, na katerih so bile zaznamovane izmeritve dolžine, višine, širine ter izračunavanje ploščin in telesnine; obseg okroglih tel es so bili tudi zaznamo-

vani z barvastim bombažem. Nadalje vzorci, kakor razne nastenske table z gesli in izreki, nanašajočimi se na razne prilike (28. oktober, Masaryk 75 let), nalepljeni izstrižki iz novin, naloge za izboljševanje sloga, okrašene z ilustracijami in sešite v lepih knjižicah, svojemu smotru odgovarajoče in zvezane, cele spominske knjige, rodbinske in razredne kronike, dopolnjujoče učivo za domoznanstvo in za učni jezik.

Kakor je videti, je bila zbirka zelo bogata, a treba je še posebej poudariti, da so bila to res le dela učencev. Vsa razstavljena dela so nosila nevarljivo znamko otroškega ustvarjanja, bodisi po zamisli ali izvršitvi, tako da ste si predstavljali nad vsako izmed teh drobnarjev malega stvaritelja in da čitate neodločnost in zadrgo, katero je povzročil močno neposlušni material med potekom

upravitelji te šole tov. Lazar se je v imenu domačinov in v imenu tovarišev poslovil v lepih besedah od svojega prednika.

Tudi šolska mladina dveh sosednjih šol je bila zastopana v lepem številu.

Ob grobu je bilo zbranih 38 tovarišev(ic), došlih od blizu indaleč. Prav lepo je bilo zastopano ptujsko učiteljstvo.

Prosvetni oddelek ptujskega sreskega poglavarsvta je zastopal prosvetni referent tov. Gorup, ki je pred 5 meseci izdal pokojniku dekret o imenovanju krajnjim šolskim ogledom na vurberški šoli v upanju, da bode ta dalje časa deloval za korist šoli, katera mu je bila pri srcu kakor ona, v kateri je deloval skoraj štiri desetletja; tudi sreski prosvetni referent mariborskega sreskega poglavarsvta tov. Tomažič se ni ustrashil daljne poti, da se v imenu šolske oblasti mariborskega sresa, kjer je pokojni tovariš deloval 44 let, poslovi od marljivega in vestnega šolnika, kakoršnih si želi šolska oblast in narod.

Med navzočimi tovariši se je sestavil pevski zbor, ki je zapel globoko v srce segajočo žalostinko »Blagor mu«. Ravno tako so nas ganile žalostinke, ki so jih zapeli cerkveni pevci iz Vurberga in Sv. Martina.

Tov. Gselman se je rodil 1861. leta v Bohovi pri Mariboru kot sin kmetskih staršev. Dasiravno je živel kot dijak v slabih prehranjevalnih razmerah, vzrastel je na duhu in telesu v krepkega slovenskega narodno zavednega učitelja,

ki je nastopil prvo službo 1880. leta pri Sv. Martinu pod Vurbergom. Leta 1893. je nastopil službo šolskega voditelja na enorazrednici v Dobrovcih pri Mariboru, kjer je z marljivim in vestnim delom dosegel dobre uspehe, o čemer nam priča hospitacija praktično dobro izvežbanih učiteljev mariborskog šolskega okraja, katere je povabil k hospitaciji takratni okrajni šolski nadzornik, ravnatelj mariborskog učiteljišča, slovenskemu učiteljstvu v dobrem spominu ohranjeni pedagog g. Schreiner, ki ga je uvrstil med dobre učitelje. Leta 1899. se je vrnil k Sv. Martinu kot nadučitelj; tudi tukaj je deloval v šoli in izven šole po vseh svojih močeh v korist izročene mladine in občanov. Občinska uprava je bila večinoma v njegovi oskrbi. Ustanovil je leta 1907. podružnico posojilnice in hranilnice, kjer je deloval skoraj do zadnjih dni svojega življenja. Dasiravno je bil že meseca marca 1924 razrešen službe, ker je prosil za upokojitev, je na vabilo šolske oblasti izvrševal službo šolskega upravitelja do 31. julija 1924.

Meseca novembra 1924 se je presebil kot upokojenec v sosednji Vurberg, katerega je vzljubil že pri prvem nastopu službe pri Sv. Martinu. Tukaj je poročil 1885. leta hičerko gozdarskega oskrbnika, ki je bila marljiva gospodinja, ljubezniva in gostoljubna kakor njen soprog. Umrla je 1922. leta. Letošnjo poletje je blagopokojnik začel slutiti, da bo moral romati po poti svoje ljube ženke v večnost. Lotila se ga je bolezen apoplek-

dela malemu Robinzonu, predno je obvladal snov in jo podvrgel svoji volji, da je korakal uspešno proti svojem cilju, često tudi v neprilog zunanjosti.

Za učitelje je imela razstava velik pomen, kajti značila je veliko korekturo v dosedanjem načinu naziranja glede ročnih vzgojnih del; dala je možnost slediti vplivu uradnega načrta in je demonstrirala edino pravi način, kako je ročno delo vršiti v šoli.

Škoda le, da te prednosti niso bile dvignjene z bolj smotreno uredbo razstave in z izvršitvijo primernih napisov tako kakor bi bile zaslužile. Mogoče bi bilo boljše grupirati predmete po tem, kako so nastajali, kakšni so bili nagibi, eventualno razločiti jih tudi po stopnji starosti učencev in kako so izrazili svojo notranjost, kako so obvladali svojo načelo. S tem bi razstava samo pridobilja, a pridobilja bi v pedagoškem pogledu tudi obiskovalci, glavno učitelji, katerim je mnogo podrobnosti in razlik prešlo.

Vendar je bila razstava tudi tako zaslužno središče zanimanja pri obiskovalcih. S tega stališča jo je mogoče proglašati za boljšo kakor je bila razstava srednjih šol, kjer so bila sicer lepa dela iz slikarstva, risanja in deskriptive, vendar se pa razstava ni razločevala v ničem od razstav prirejenih v prejšnjih letih.

Narodno šolstvo je tu reprezentiralo kakor komponenta živeča, delujuča. Bilo je evidentno, da se tu nekaj dela, da tu ne dleta zastopali Herbartov duh zapršenih šolskih sob, ampak da vladu tu radostno ustvarjajoče delo delavnic humanitete, v katerih vrše učitelji vestno svoje poslanstvo vključ poslabšanim eksistenčnim pogojem, ker vodi jih sila, da koristijo svojemu narodu v duhu prezentativnih idej — in da odvrnejo verzijo »priateljev šole«, češ, da šolstvo ni produktivno in je dvomljive vrednosti.

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Čehoslovaške.

—či Učiteljski poziv birokratom v notranjem in v ministrstvu finanč. Gospodje so izvršili načrt za novi plačilni sistem preveč priprosto. Vzeli so ravnilo, napravili štiri debele črte — štiri razredi — in 7 skupin, napolnili jih s števili, sestavili paragrafe, vili vanje kapitalističnega duha in to predložili vladu, a ta zopet narodni skupščini. Ker je načrt vsled težkoč in ovir pri izvršitvi zadel na vsestranski odpor, nobenemu ni bilo do uzakonitve in tako bodo morali voliči iznova odločiti o njegovi bodoči formi, ako ne zmaga ob 12. uru predudarek.

—či Izplačilo zaostankov. Deželni šolski svet je izdal odlok z dne 18. septembra 1925, naj okrajni šolski odbori takoj nakažejo nagrade za l. 1925., ki dospo v izplačilo učiteljstvu narodnih šol 1. oktobra in 15. decembra ter znašajo 20% krajevne doklade.

—či Hladna statistika. Urednik Motyčka je dejal v razpravi »Metoda protiklerikalnega delovanja«: »Število oddanih klerikalnih glasov na raznih mestih republike nas mnogo pouči. Tako n. pr. je bilo oddanih v Pragi v celoti 6.17% klerikalnih glasov, na Češkem v splošnem 11.30%, na Moravskem 32.17%, a v Slovaški 41.19%. Čimboli je izobraženo ljudstvo in kulturne življenje v deželi, tem manj je klerikalnih uspehov!«

Iz Nemčije.

—nem Nazor, fundament vsega znanja. Opazujmo, kako se izvrši proces izobrazbe. Predvsem je treba povdarnjati, da je podlaga vsega spoznanja nazor.

sija, ki rada obiše debele ljudi, ki imajo opravke večinoma v sedenju, se razburajo in žalostijo. Dne 27. oktobra ob 1. uri je izdihnil svojo blago dušo. Bil je skoraj do zadnjega pri zavesti, bolelo je naš, še bolj pa njega, da ni mogel govoriti skoraj dva dni, stiskaval je svojcem, tovarišem in znancem roko, katero je tudi v svojem življenju rad ponujal z veliko prijaznostjo.

Dragi tovariš! Napisal sem Ti vrstice kot spomenik v našem stanovskem listu, katerega si še tri dni pred prerano smrtjo z zanimanjem čital in o vsebinu katerega sva se razgovarjala vsak teden. Počivaj v miru in na svidenje nad zvezdam! Želim, da bi vzgled Tvojega vzornega tovarištva ne izumrl s Teboj!

Tvoj zvesti Janko.

Ustanovitev učiteljskega pevskega zbora.

Učiteljski pevski zbor je ustanovljen. Davne sanje preteklih let so uresničene. Dne 1. t. m. se je sestalo nad 50 učiteljev in učiteljc iz raznih krajev Širne Slovenije k ustanovnemu občnemu zboru. Na predvečer se je vršil v veliki dvorani »Uniona« komorni koncert, ki ga je priredilo »Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani« na čast zborovalcem. Koncert je uspel sijajno. Po koncertu se je razvil animiran večer na verandi restavracije.

Na praznik Vseh svetnikov dopolne so se zbrali v dvorani »Glasbene Matice« tovariši in tovarišice k ustanovnemu občnemu zboru. Od jutra naprej se je vršila preskušnja posameznih glasov, ki je pokazala, da je v našem stiku obilo izbornega pevskega materiala. Ob 11. uri je otvoril ustanovni občni zbor prof. Marko Bajuk kot predsednik »Društva učit. glasbe«, katero društvo ima za ustanovitev tega novega pevskega zборa največ zaslug. Povdarnjal je veliki pomen tega stanovskega pevskega zboru in je pozdravil številne zastopnike raznih korporacij in organizacij, ki so prišli h kumovanju. V imenu UJU poverjeništa Ljubljana je bil navorč poverjenik Luka Jelenec s strokovnim tajnikom in glavnim blagajnikom, za Jugoslavski pevski savez dr. A. Švigelj, za prosvetni oddelek ravnatelj A. Juvarac, za S. Z. I. Strukelj. Vsi zastopniki so pozdravili zborovalce z bodriličnimi besedami za težko delo, ki čaka novi pevski zbor in obljubili v imenu svojih organizacij moralno podporo.

Vseh priglašenih tovarišev in tovarišic je okoli 120. Že v bližnji bodočnosti prične ta pevski zbor z vajami. Težko delo ga čaka, a smo uverjeni, da bo premagal vse ovire in bo v čast in ponos, ne samo našemu stiku, temveč tudi narodu, katerega slavo naj poneše širok domovine in celo preko državnih meja.

Zvezki Učiteljske tiskarne so najboljši in najcenejši.